

שלשה דיינים.⁽⁹⁾

נזק, משפט הבעלים של שור שהזיק בהיזק שן ורגל, או בהיזק קרן [בשור המועד, אחרי שלש נגיחות], והניזק תובעו נזק שלם. או משפט של אדם שהזיק את ממון חברו, והניזק תובע מן המזיק לשלם לו את⁽¹⁰⁾ (11) תשלומי הנזק;

שבחלק מהן יש מחלוקת תנאים האם יתכן לדון אותן בבית דין של שלשה דיינים בלבד, או שיש צורך לדון אותן במספר דיינים גדול יותר.

האונם, דינו של אדם שאנס נערה בתולה, שחייב [דברים כב] לשלם קנס לאבי הנערה חמשים כסף;

וחצי נזק, משפטו של שור שהזיק שור של אדם אחר, בהיותו תם [בפעמים הראשונות], שדינו לשלם חצי נזק.

וכן דינו של **המפתה** את הבתולה, שדינו [שמות כב] לשלם לאביה חמשים כסף;

תשלומי כפל, משפטו של גנב שמצאו בידו החפץ שנגנב, ודינו לשלם כפל כמו שנאמר [שמות כב]: "אם המצא תמצא בידו הגניבה, שנים ישלם";

וכן דינו של **המוציא שם רע** על אשתו, מיד לאחר שנשא אותה, שהוציא עליה עלילת דברים על כך שלא מצאה בתולה כשנשאה, אלא היא זינתה תחתיו בזמן היותה ארוסה אליו, ו**נמצא הדבר שקר**, חייב לשלם לאבי הנערה מאה כסף [דברים כב], תביעת אבי הנערה כנגד הבעל מתקיימת בפני בית דין של **שלשה**⁽¹²⁾. **דברי רבי מאיר**.

תשלומי ארבעה וחמשה, משפטו של אדם הגונב שור או שה, וטבחו ומכרו, שדינו לשלם חמשה בקר עבור שור, וארבע צאן עבור שה. [שמות כא]

וחכמים אומרים: דינו של מוציא שם רע מתקיים בפני בית דין של **עשרים ושלשה**, **מפני שיש בו**, בדינו של מוציא שם רע, דיון גם בדיני **נפשות**. כי אם אמת הדבר כדברי הבעל, שזינתה אשתו כשהיתה ארוסתו, בעדים ובהתראה, הרי היא נסקלת. ולכן, סוברים חכמים, שהדין הזה צריך להתקיים

כל התביעות הללו, יש לדון אותן בפני בית דין של **שלשה** דיינים.

ועתה מביאה המשנה שיש עוד תביעות שיש לדון אותן בפני בית דין של שלשה, אלא

11. עיין בתוס' (ג א ד"ה היינו) שיש מפרשים את המשנה "נזק" דוקא בשור שהזיק את האדם. ושם יתבאר.

12. כן פירש רש"י במשנה וכן פירש רבינו תם [ח א ד"ה מוציא]. אבל רש"י בגמרא [שם] מפרש שהמדובר שהבעל תובע את אבי הנערה ואין לו עדים שזינתה, ורוצה לפטור עצמו מהתחייבות דמי כתובה. ושם יתבאר.

ברש"י.

9. והגמרא שואלת "אטו גזילות וחבלות, לאו דיני ממונות נינהו?" כלומר: למה כפל התנא דבריו, הרי גם גזילות וחבלות הן תביעות דיני ממונות.

10. והגמרא שואלת: הרי כבר השמיע לנו התנא "חבלות" בשלשה.